

de la història personal i de la història col·lectiva on se situa l'última novel·la de Ferran Sàez (la Granja d'Escarp, 1964), *Els morts rials*, una sàtira sobre la Transició des-crita com una impostura, com un estadi històric i polític gens sòlid ni electiu i on el que es va anome-

ELS MORTS RIALS

Ferran Sàez
Amsterdam
240 pàgines
18,90 / @ 9,99 eu.

Guerrejar en vers

Xavier Dilla

A pesar del vertigen i la saturació de missatges del món digital, les formes de la veritat i la mentida transmeses amb intencionalitat política no han canviat en essència. Ho demostren els dos últims volums de la me-ritòria Biblioteca Barçino, que recullen textos propagandístics en vers vinculats a dos episodis bèl·lics llunyans en el temps però que, ben mirat, encara reverberen en la geografia actual: la Batalla de Lepant (1571) i la Guerra dels Segadors (1640-1652).

Si el triomf aliat a la Segona Guerra Mundial va alimentar un cinema heroic amb la dosi justa de malvats nazis, la victòria a Lepant d'uns altres aliats (la monarquia hispànica, el papat i la república veneciana) contra "la cruel tirania" de l'imperi otomà, que rescaballava l'orgull europeu llargament ferit des de la caiguda de Constantinoble el 1453, va generar "una literatura commemorativa, trionfalistica i autocomplaent", una autèntica "onada de propaganda", com afirmen Eulàlia Miralles i Pep Valsalobre a la introducció d'*Els poemes de Lepant*, que inclou l'epopeia èpica en 1.588 decasíl·labs i altres poemes



VERSOS PER VÈNCER.

POESIA DE LA GUERRA DELS SEGADORS / ELS POEMES DE LEPANT /

A cura d'Eulàlia Miralles i Joan Pujol / A cura d'E. Miralles i Pep Valsalobre
Barçino
256 / 200 pàgines
23,50 / 22,50 euros

dat": és la manera que té el narrador d'*Els morts rials* —la novel·la, de fet, és la seva biografia, la història d'un home que passa per tots els graus de l'escala de l'aprenentatge de la decepció—, Sebastià Rovira, de conjurar el sentiment de culpa que el corrou per haver

creït, a emcorrar vides, a la redacció d'unes falses memòries, una mena de "llibre imaginatiu que magnificava uns fets i n'omettia uns altres", que es va instal·lant paulatinament en la memòria col·lectiva, i que fa un anys després encara permet que un opuscle pugui començar així: "Ernest Obach



La Guerra dels Segadors va tenir també un esclat pamfletístic. / CARLES RIBAS

del prevèrre mataroní Joan Pujol (1532-1612?).

De manera semblant, el recull eclectic *Versos per vèncer* descriu bé el que Miralles defineix com la guerra "de sang i de papers" en què es va convertir l'oposició del Príncep Felip IV i l'odiat *valido*, el comte-duc d'Olivares, en la lluita religiosa i dinàstica que enfrontava les monarquies hispànica i francesa durant la Guerra dels Trenta Anys (1618-1648). L'antologia de Miralles, que tindrà un segon volum, explica "l'esclat pamfletístic de di-

mensions considerables, especialment a les premses", provocat per la revolta catalana.

Els enemics i els aliats canvien, però les formes de la propaganda no varien. El *Lepant* de Pujol és un poema èpic mediocre, obra d'un lletrader típic vinculat a un actiu cenacle intel·lectual barceloní definit pel mecenatge nobiliari i pel repliegament ideològic catòlic fruit del recent Concili de Trento. En una societat teocèntrica, Pujol (dels primers a Europa a escriure un poema sobre Lepant, un any o dos després) explica la batalla en

l'ia de tesi per demostrar que l'elit franquista castellanoparlant de Catalunya va ser la fàbrica d'una elit antifrancquista per atacar igualment el nacionalisme català però des d'una altra perspectiva. Luys Forest, l'abat Vella i Roig i Jalpí haurien pogut actuar de manera semblant.

clau religiosa: la inspiració divina anima els valerosos soldats cristians davant uns turcs condemnats d'entrada per una fe errònia. Setanta anys després, els quatre-cents versos del poema de Josep Català que narren la batalla de Montjuïc (1641) contra l'invasor castellà mostren les santes Madrona i Eulàlia, patrones de Barcelona, guiant i fent invencible el bàndol català, en aparença més dèbil.

A part del valor sociològic i també històric (Pujol, per exemple, es basa en testimonis directes i admet llicències narratives "per ornament de l'obra"), aquests textos revelen la vitalitat literària d'una època massa oblidada. Si Pujol és un epidèrmic hereu d'Ausiàs March, *Versos per vèncer* presenta una valuosa diversitat d'autors, des de Francesc Fontanella, poeta major, als anònims autors de passadissos per a la massa que apel·len, com diu Miralles, al "soroll del carrer". El romanç heptasil·labic, el sonet, els versos amb eco ("Diu-se que és lo comte duc... un ruc!"), la intertextualitat (el català es barreja a vegades amb el llatí o amb el castellà, fins i tot en rima) o estrofes senceres compostes només amb cognoms de soldats converteixen aquesta poesia política en un vehicle de comunicació no tan llunyà de les xarxes socials d'ara. És l'esclat del barroc: "L'excés hi campà i l'excés el daura".